

**Дисципліна:
«ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ
ПОДОРОЖЕЙ»**

**Викладач: д.е.н., доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності, готельно-
ресторанної справи та туризму
Головня Олена Михайлівна**

ТЕМА 11.

САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНІ ТА МЕДИЧНІ ТУРИСТИЧНІ ФОРМАЛЬНОСТІ

ПЛАН

1. Санітарні (медичні) формальності в туризмі
2. Вакцинація мандрівників в туризмі
3. Вакцинація проти COVID-19 та сертифікати в туризмі

ЛІТЕРАТУРА

- Абрамов В. В. Конспект ЛЕКЦІЙ з навчальної дисципліни «Організація туризму» («Організація туристських подорожей») (для студентів денної та заочної форм навчання – Туризм). Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 123 с.
- Гуменюк Г.М. Організація туристичних подорожей: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 364 с.
- Головня О.М., Ставська Ю.В. Сучасні трансформації розвитку сфери туризму та індустрії гостинності: монографія. Вінниця: ТОВ «Друк», 2021. 220 с.
- Головня О.М., Ставська Ю.В. Міжнародний туризм. Навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Друк», 2020. 316 с.

1. Санітарні (медичні) формальності в туризмі

Рис. 1. Групи туристичних формальностей

- **Медико-санітарні формальності:**
розширення співпраці національних туристичних адміністрацій з санітарно-епідеміологічними організаціями і органами охорони здоров'я в справі надання вичерпної інформації медичного характеру всім зацікавленим особам; укладання багатосторонніх державних договорів щодо надання невідкладної медичної допомоги всім без винятку туристам; у разі захворювання в гострій формі чи смерті негайне повідомлення консульства і родичів; перевезення тіла на батьківщину чи його поховання; швидке оформлення потрібних документів.

- *Санітарні (медичні) формальності* – це процедури, пов'язані з перевіркою дотримання особами, що перетинають державний кордон, і їх тваринами (якщо такі є) встановлених вимог про вакцинації (щеплення).

- *Санітарні формальності* – процедури, пов'язані з перевіркою дотримання особами, які перетинають державний контроль, і їх тваринами (якщо такі є) встановлених вимог про вакцинацію (щеплення).
- Контроль дотримання цих формальностей здійснюється санітарними службами в прикордонних пунктах, що використовуються для в'їзду і виїзду з країни, і полягає в перевірці у туристів і мандрівників міжнародного сертифікату про вакцинацію.

- Контроль над дотриманням формальностей здійснюється спеціальними санітарними службами в прикордонних пунктах, використовуваних для в'їзду і виїзду з країни, і складається зазвичай у перевірці у туристів і мандрівників міжнародного сертифікату про вакцинацію.
- У необхідних випадках санітарні формальності передбачають вакцинацію туристів і мандрівників на місці або їх тимчасову ізоляцію в карантині, якщо є вірогідність перенесення інфекційних захворювань.

- У необхідних випадках санітарні (медичні) формальності передбачають вакцинацію туристів і мандрівників на місці або їх тимчасову ізоляцію в карантині, якщо є вірогідність перенесення інфекційних захворювань.
- Для тварин, що перевозяться туристами і мандрівниками, потрібні відповідні ветеринарні сертифікати. Дотримання встановлених санітарних (медичних) правил у туристських поїздках прямо пов'язано з безпекою життя і здоров'я туристів.

- Існують певні правила, що дозволяють уникнути небезпечних інфекційних захворювань при подорожі.
- Ці правила повинні в обов'язковому порядку доводитися туристськими підприємствами до відома клієнтів до початку поїздки в інформаційному листку до туристської путівки.
- У типовій формі туристської путівки міститься нагадування про те, що турист зобов'язаний ознайомитися з інформацією про країну перебування і особливості поведінки в ній до оплати подорожі, що підтверджується його підписом

- У цілому слід відзначити, що туристські формальності є невід'ємним елементом міжнародних подорожей, пов'язаних з виїздом людей за межі своєї національної території.
- Інтереси розвитку міжнародного туризму в різних державах визначають необхідність розробки національної політики в цій сфері з урахуванням максимально можливого «спрощення» туристських формальностей, оскільки їх надмірний характер обмежує туристські потоки і негативно позначається на доходах країн перебування.
- Туристські підприємства в своїй діяльності повинні організаційно сприяти виконанню усіх формальностей шляхом своєчасного інформування клієнтів і забезпечення візової і іншої підтримки

- За оціночними даними, до 5 відсотків населення країни інфіковано вірусним гепатитом С та 1–2,5 % – вірусним гепатитом В1. Україна залишається лідером у Європі за масштабами поширення ВІЛ-інфекції.
- За оцінками експертів UNAIDS, в Україні з ВІЛ-інфекцією живе близько 240 тис. осіб. І тільки кожен другий знає про свій діагноз – станом на 1 жовтня 2020 р. на обліку в Україні перебуває 136 849 ВІЛ-позитивних пацієнтів.

- За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (далі – ВООЗ), протягом січня-листопада 2020 р. в Україні зафіксовано більше 57 тис. випадків захворювання на кір, що становить половину від усіх випадків у Європейському регіоні.

- За оціночними даними ВООЗ, щороку в Україні близько 36000 осіб хворіють на туберкульоз. Крім того, Україна входить до десяти країн з найвищим показником поширеності мультирезистентного туберкульозу. Серед вперше діагностованих осіб майже у 29 % діагностується стійкість до протитуберкульозних препаратів. Той факт, що в Україні щороку своєчасно не виявляють близько чверті випадків захворювання на туберкульоз, тільки сприяє подальшому його поширенню серед населення.

- За інформацією Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ України), у 2020 р., порівняно з попередніми роками, в Україні збільшилась кількість підтверджених випадків дифтерії.

- Санітарні формальності проводяться з урахуванням рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), правила якої діють з 1951 р., і Всесвітньою туристською організацією (ВТО).

- **Всесвітня організація охорони здоров'я** (ВООЗ, англ. World Health Organization (WHO)) — спеціалізована установа Організації об'єднаних націй, яка опікується проблемами охорони здоров'я у світовому масштабі. Штаб-квартиру розташовано в Женеві (Швейцарія).
- До складу ВООЗ на 2020 рік входить 194 країни. Організація має шість напівавтономних офісів та 150 звичайних офісів по всьому світу. Всі країни-учасниці організації платять щорічні внески до ВООЗ, на які організація провадить діяльність.
- 1945 року на конференції у Сан-Франциско вирішено створити міжнародну організацію з питань охорони здоров'я. 1946 року Міжнародна конференція охорони здоров'я, яка проходила у Нью-Йорку, схвалила Статут ВООЗ.
- День набуття чинності Статуту ВООЗ — 7 квітня 1948 р. — вважають Днем заснування цієї організації і щорічно відзначають як Всесвітній день здоров'я.

**World Health
Organization**

- Вперше в 1993 р. на X Асамблеї Всесвітньої туристської організації було підкреслено, що ВТО буде розробляти і підтримувати заходи, що стосуються охорони здоров'я туристів, безпеки їх поїздок, санітарного контролю за харчовим продуктами. Учасники Асамблеї закликали національні туристські організації тісно співпрацювати з органами охорони здоров'я своїх країн у справі надання туристської інформації медичного характеру всім зацікавленим особам.
- Для інформування туристів Асамблея рекомендувала на державному рівні країнам модифікувати свої правила з використанням документа ВООЗ «Медична інформація та формальності при міжнародних подорожах».

Щорічно ВООЗ публікує:

- 1) «Вимоги до свідоцтва про щеплення при поїзді за кордон», які є практичним посібником для туристських організацій і самих туристів;
- 2) «Епідеміологічний щорічник» і рекомендації, покликані зменшити можливість поширення небезпечних інфекцій, у тому числі через туризм.
- ВООЗ має робочі угоди з ВТО, відповідно до яких поточна інформація про формальності, пов'язаних з проходженням санітарного контролю, публікується в щорічному виданні ВТО «Зарубіжний туризм та прикордонні формальності».

- Особливо небезпечні та карантинні інфекційні захворювання становлять загрозу для здоров'я громадян, оскільки вражають життєво важливі органи: легені, печінку, нирки, серцево-судинну, шлунково-кишкову і лімфатичну системи.
- Якщо вчасно не звернутися за медичною допомогою, то такі захворювання можуть мати летальний наслідок. У зв'язку з цим необхідно знати ознаки інфекційних захворювань і дотримуватися заходів особистої профілактики.

- У підготовчий період перед поїздкою в зарубіжні країни обов'язково потрібно пройти інструктаж в турфірмі. В період перебування в зарубіжній країні слід дотримуватися певних правил проживання, харчування та культурного відпочинку, про що туристів повинна сповістити туристська фірма. Звернемо увагу на деякі необхідні запобіжні заходи

- До особливо небезпечних захворювань мандрівників відносяться: малярія, натуральна віспа, холера, жовта лихоманка, СНІД, атипова пневмонія, чума.
- Крім цього є регіони, де існує висока вірогідність захворювання іншими важкими інфекціями. Розглянемо основні захворювання, що мають першорядне значення для мандрівників.

Таблиця 5. Географічний розподіл кишкових інфекційних захворювань

Регіони	Захворювання									
	Кишкові інфекції				Гельмінтози		Лихоманки			
	Діарейні	Гепатит А	Холера	Черевний тиф	Амебіаз	Парагоніоз	Жовта лихоманка	Геморагічна	Малярія	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Північна Африка	+	+	+	+	+	—	—	—	+	Рідко
На південь від Сахари	+	+	+	+	+	—	+	—	+	
Східна Азія	—	+	+	+	+	+	—	+	+	
Південно-Східна Азія	+	+	+	+	+	+	—	+	+	
Середня Азія	+	+	+	+	+	+	—	+	+	
Північна Америка										
Центральна Америка	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Тропіки Південної Америки	+	+	+	+	+	—	+	—	+	Рідко
Північна Європа	+	+						+		
Південна Європа	+	+	+	+	+					

○ 2. Вакцинація мандрівників в туризмі

- *Сертифікат про вакцинацію* – посвідчення, підтверджуюче вакцинацію його власника проти деяких епідемічних захворювань (чуми, холери, лихоманки, віспи і т. ін.).
- Сертифікат видається офіційними медичними органами країни за встановленою Всесвітньою організацією охорони здоров'я формою. Він необхідний туристам, які прямують в країну, відвідування якої дозволяються тільки за наявності в туриста цього документа.

Гепатит А.

Щеплення проти цієї інфекції (як і проти черевного тифу) актуальна для туристів, які планують виїзд в теплі країни і на курорти, починаючи від Криму і закінчуючи Туреччиною, Єгиптом, Кіпром та Іспанією. Інфекція передається фекально-оральним шляхом, із зараженими продуктами і водою; захворювання триває 1 міс; лікування вимагає жорстких дієтичних обмежень; відсоток летальності та ускладнення не великий.

У зв'язку з цим має сенс зробити щеплення за 3-4 тижні до поїздки. Для дорослих буде достатньо однієї щеплення, в той час як діти потребують два щеплення з інтервалом в 4 тижні. Така первинна вакцинація захищає на 1,5 року.

- Черевний тиф.
- Це захворювання широко поширене в північній частині Африки, Індії та сусідніх з нею країнах Середньої Азії. Хвороба викликають особливі сальмонели. Як і гепатит А, черевний тиф передається фекально-оральним шляхом, але на відміну від гепатиту А є більш важким захворюванням. Інфекція вражає кишківник, нервову систему та інші органи.
- Ускладненнями (5-10% випадків) є токсичне ураження центральної нервової системи, перфорація кишечника, що закінчується перитонітом і смертю хворого. У 2-5% випадків хворий стає хронічним носієм інфекції.

- Щеплення сучасними вакцинами складається з однієї ін'єкції. Імунітет виробляється у 75-90% щеплених на 5 років через 1-2 тижні після щеплення. Любителям азіатського колориту, які виїжджають до Таїланду, Індію, Китай, В'єтнам рекомендується подумати про щеплення проти сказу.
- Головним переносником вірусу в цих країнах є собаки. Профілактична вакцинація складається з 3 доз, які вводяться за певним графіком на протязі 28 днів. Тому думати про щеплення проти сказу слід не пізніше, ніж за 1 місяць до поїздки. Така вакцинація захищає від сказу на 3 роки.

- Кліщовий енцефаліт – це захворювання останнім часом стало актуальним практично для всієї території Росії і деякі регіонів України. Зробити щеплення особливо рекомендується тим, хто планує відвідати Карелію, Уральський регіон, Красноярський, Хабаровський краї, Новосибірську область і Поволжя. Як випливає з назви, вірус передається кліщами, а інфекція проявляється запальним ураженням головного мозку, яка приводить, в свою чергу, до серйозних неврологічних ускладнень.
- Пік захворюваності відмічається у весняно-літній сезон, збігаючись з піком активності кліщів.
- Міжнародний сертифікат про вакцинацію (International Certificates Of Vaccination) зазвичай оформляється у вигляді зброшурованої книжечки з проформами довідок про вакцинацію або ревакцинацію (проти віспи, жовтої лихоманки, холери, а також проти інших інфекційних захворювань).

Для подорожуючих разом з господарями тварин необхідно отримання відповідного ветеринарного сертифіката.

РОССИЙСКАЯ ФЕДЕРАЦИЯ
RUSSIAN FEDERATION

ФЕДЕРАЛЬНАЯ СЛУЖБА ПО ВЕТЕРИНАРНОМУ И ФИТОСАНИТАРНОМУ НАДЗОРУ
(РОССЕЛХОЗНАДЗОР)
FEDERAL SERVICE FOR VETERINARY AND PHYTOSANITARY SURVEILLANCE
(ROSSELKHOZNAZOR)

Формы № 2
Form No. 2

ВЕТЕРИНАРНЫЙ СЕРТИФИКАТ VETERINARY CERTIFICATE

154 № 0000001

ис экспортируемых из Российской Федерации
убойных, племенных и других животных,
птицы, пчел и пчелиных ульев
for slaughter, breeding and other live animals,
poultry, bees and brood of bees
exported from the Russian Federation

Информация Россельхознадзора
Komselkhoznadzor Regional Directorate

Количество животных
Number of animals

Вид животных* Species of animal*	Пол Sex	Возраст Breed	Возраст Age	Прочие сведения, которые не обязательно указывать по количеству Other details

* Вид и порода (породные признаки), происхождение (породы, селекционеры), окраска шерсти и др.
Sex, colour, fur breed (mark, combless), queen bees, etc.

При перевозке более 3 животных составляется список животных, который подписывается инспектором
приема (Инспекция Россельхознадзора) и является неотъемлемой частью данного сертификата.
When transporting more than 3 animals, a manifest of animals shall be compiled, signed by an official
Federal Service veterinarian (an official of Komselkhoznadzor), and made an integral part of this certificate.

1. Происхождение животных / Origin of animals

Название и адрес перевозчика
Name and address of the consignee

Формы № 2
Form No. 2

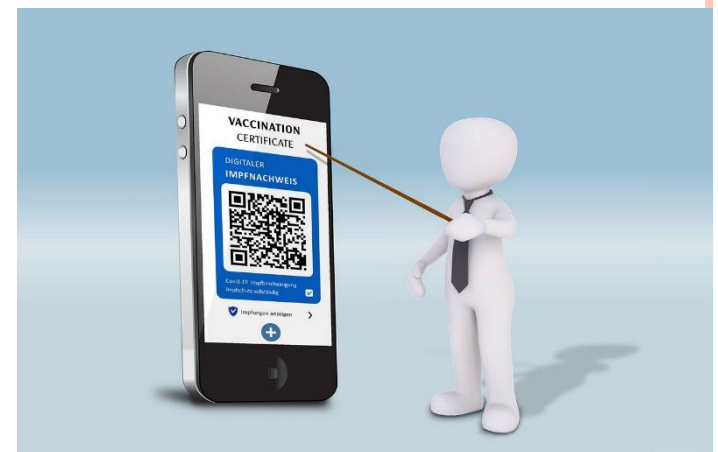
○3. Вакцинація проти COVID-19 та сертифікати в туризмі

- Любителі мандрувати давно бачать у мріях свої селфі на тлі захоплюючих архітектурних споруд, як вони відвідують таємничі парки та історичні місця, дегустують національну кухню.
- Але сувора реальність є такою, що поїздка у всі ці казкові напрями супроводжується безліччю труднощів, головна з яких пов'язана з наданням переконливих доказів на кордоні, а саме - сертифікатів.

- Незважаючи на те, що епідемія COVID-19 ще не закінчилася, більш того, з'явилися нові небезпечні штами коронавірусної інфекції, карантинні заходи зараз для відпочиваючих зберігаються високими. Багато туристичних напрямків для громадян України, як і раніше, закриті, але водночас завдяки вакцинації можна поїхати за кордон і відвідати чимало привабливих місць під час подорожей.

- Так, наприклад, деякі країни-учасниці ЄС вже відкривають кордони для туристів, але їхні в'їзні вимоги можуть різнитися. Сьогодні кожна держава на власний розсуд приймає рішення. Тут єдиних правил ЄС не дотримується. Перевіряти актуальні вимоги кожної країни можна на сайті [інтерактивної мапи](#) Міністерства закордонних справ України.

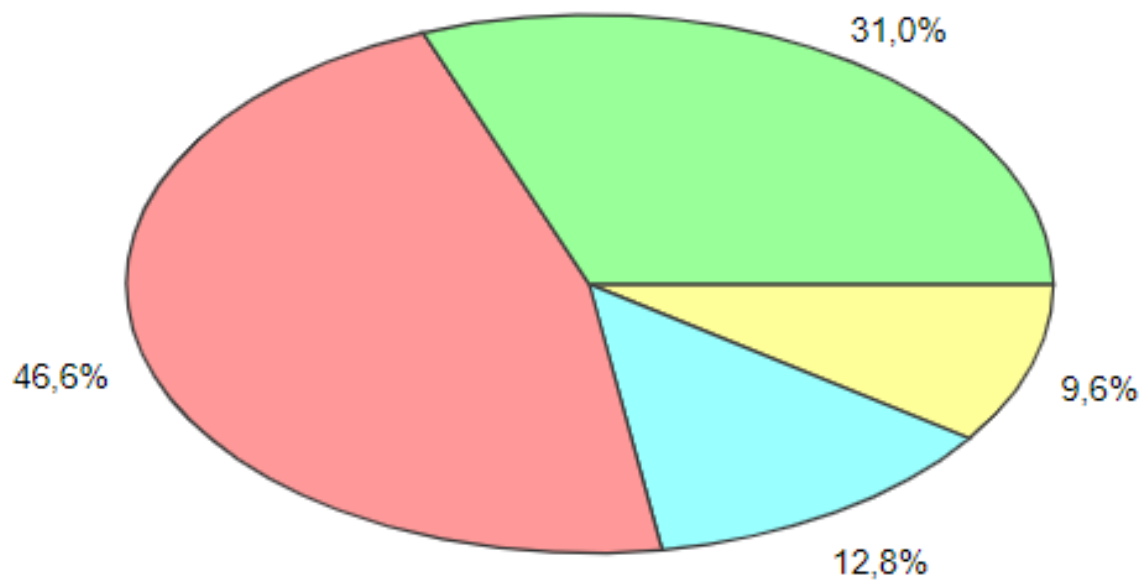
Поточна статистика по вакцинації на 6.04.2022 в Україні

Населення	41 130 тис.	
Кількість вакцинованих	15 729 617	38,24 %
Повністю вакциновано	15 201 112	36,96 %
Бустерна доза	724 557	1,76 %
Додаткова доза	28 024	0,07 %
Всього вакцинацій	31 683 310	

- *Кількість вакцинованих* — загальна кількість людей, які отримали хоча б одну дозу вакцини
- *Повністю вакциновано* — загальна кількість людей, які отримали всі дози, що встановлені протоколом вакцинації
- *Бустерна доза* — загальна кількість людей, які отримали додаткову дозу ревакцинації
- *Додаткова доза* — загальна кількість людей, які отримали додаткову дозу вакцини за медичними показаннями
- *Всього вакцинацій* — загальна кількість введених доз (кількість разових доз може не дорівнювати загальній кількості вакцинованих людей — залежно від протоколу вакцинації люди можуть отримувати кілька доз)

Статистика використання вакцин в Україні

- Moderna
- Oxford/AstraZeneca
- Pfizer/BioNTech
- Sinovac

Статистика використання вакцин різних виробників на 6.04.2022

▼ Вакцина	Всього вакцинацій ▼
CanSino	1 733 982
Аргентина, Еквадор, Чилі	
Johnson&Johnson	50 442 528
Австрія, Бельгія, Болгарія, Данія, Естонія, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Італія, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Ліхтенштейн, Мальта, Непал, Норвегія, Нідерланди, Німеччина, Польща, Португалія, Південна Корея, Південноафриканська Республіка, Румунія, США, Словаччина, Словенія, Угорщина, Україна, Франція, Хорватія, Чехія, Швейцарія	
Moderna	414 146 243
Австрія, Аргентина, Бельгія, Болгарія, Данія, Естонія, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Італія, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Ліхтенштейн, Мальта, Непал, Норвегія, Нідерланди, Німеччина, Польща, Португалія, Південна Корея, Румунія, США, Словаччина, Словенія, Угорщина, Україна, Франція, Фінляндія, Хорватія, Чехія, Швейцарія, Швеція, Японія	
Novavax	346 305
Австрія, Бельгія, Естонія, Італія, Кіпр, Латвія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Польща, Південна Корея, Словаччина, Словенія, Хорватія, Чехія, Швеція	
Oxford/AstraZeneca	141 335 733
Австрія, Аргентина, Бельгія, Болгарія, Данія, Еквадор, Естонія, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Італія, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Непал, Норвегія, Нідерланди, Німеччина, Перу, Польща, Португалія, Південна Корея, Румунія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Україна, Уругвай, Франція, Фінляндія, Хорватія, Чехія, Чилі, Швеція	
Pfizer/BioNTech	1 234 517 587
Австрія, Аргентина, Бельгія, Болгарія, Гонконг, Данія, Еквадор, Естонія, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Італія, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Ліхтенштейн, Мальта, Непал, Норвегія, Нідерланди, Німеччина, Перу, Польща, Португалія, Південна Корея, Південноафриканська Республіка, Румунія, США, Словаччина, Словенія, Угорщина, Україна, Уругвай, Франція, Фінляндія, Хорватія, Чехія, Чилі, Швейцарія, Швеція, Японія	
Sinopharm/Beijing	70 681 991
Аргентина, Латвія, Непал, Перу, Португалія, Угорщина	
Sinovac	60 727 688
Гонконг, Еквадор, Португалія, Україна, Уругвай, Чилі	
Sputnik V	22 269 889
Аргентина, Словаччина, Угорщина	

- З початку липня 2021 року в країнах Шенгенської зони та Євросоюзу запровадили паспорти вакцинації (зелені паспорти) – цифрові COVID-сертифікати, які мають забезпечити комфортні умови у сезон відпусток для подорожей та туризму в умовах пандемії.

COVID-сертифікати можуть бути трьох видів:

1. Підтверджують вакцинацію.
 2. Підтверджують негативний тест.
 3. Підтверджують одужання.
- Паспорти вакцинації надають всю необхідну інформацію про Covid-19, мінімізуючи ризик зараження за кордоном.
 - COVID-сертифікат доступний не тільки в паперовому, а й у електронному форматі, оскільки містить цифровий підпис та QR-код. Для отримання сертифіката в електронному вигляді необхідно встановити спеціальну програму, при цьому у кожній країні вона – своя. Українці можуть завантажувати свої сертифікати у застосунку “Дія”.

- ЄС щоденно оновлює список країн, мешканці яких можуть відвідувати країни Європи з метою туризму. Плануючи подорож, не забувай моніторити офіційну держсторінку, де чітко окреслено умови для в'їзду до різних країн світу громадянам України.
- Пам'ятай, що не всі вакцини схвалює Євросоюз. Існує офіційний список назв, відштовхуйся від нього, щоб у майбутньому не потрапити у халепу. Перед тим, як вирішувати, куди можна злітати за кордон, з'ясуй, чи підходить для конкретної країни наявна в тебе вакцина.
- Незважаючи на те, що кожна європейська держава має право самостійно вирішувати, на яких умовах дозволено в'їзд, є офіційний список найменувань вакцин, які затверджені Європейським агентством лікарських засобів (EMA), а саме: **Pfizer, Johnson and Johnson, Moderna, AstraZeneca.**

